

FRÁSÖGN

af fjarfundu þingmannanefndar um norðurskautsmál 4. júní 2020.

Fjarfundur þingmannanefndar um norðurslóðamál (SCPAR) var haldinn 4. júní. Af hálfu Alþingis sóttu fundinn Ari Trausti Guðmundsson, formaður, og Arna Gerður Bang, ritari. Helstu mál á dagskrá voru viðbrögð þjóðþinga aðildarríkjanna við COVID-19 og starfið fram undan hjá þingmannanefndinni með áherslu á næstu þingmannaráðstefnu um norðurskautsmál sem fyrirhugað er að halda í Tromsø fyrri hluta árs 2021. Eirik Sivertsen, formaður þingmannanefndarinnar stýrði fundinum.

Fyrsta mál á dagskrá voru innlegg þátttakenda um COVID-19 og áhrif heimsfaraldursins á þingstörfin. Aaja Chemnitz Larsen greindi frá því að fyrirhugað væri að opna landamæri Grænlands 15. júní en ferðamenn þyrftu að fara í fimm daga sóttkví við komuna. Lisa Murkowski frá Bandaríkjunum sagði frá því að í kringum 100.000 manns hefðu látist af völdum heimsfaraldursins í Bandaríkjunum. Ástandið í Alaska væri þó nokkuð gott og um 500 manns hefðu smitast í fylkinu. Ferðamenn þyrftu að fara í 14 daga sóttkví við komuna til Alaska og algjört hrun hefði orðið í ferðþjónustu á svæðinu sem hefði haft alvarleg áhrif á efnahag fylkisins.

Ari Trausti Guðmundsson, formaður Íslandsdeildar, sagði frá ástandinu á Íslandi og helstu aðgerðum stjórnvalda. Hann greindi frá því að Alþingi hefði verið að störfum meðan faraldurinn geisaði en þó með fjarlægðartakmörkunum í þinghúsinu. Ísland yrði opnað fyrir erlendum ferðamönnum 15. júní en sýni yrðu tekin úr öllum við komuna eða þeir settir í sóttkví í 14 daga. Larry Bagnell og Larry Maguire frá Kanada lýstu ástandinu í ríkinu sem þeir sögðu líkt og í Alaska. Stjórnvöld hefðu lagt fram aðgerðarpakka til aðstoðar í þeim efnahagsvanda sem við blasti í kjölfar faraldursins og hefði verið gripið til sérsniðinna aðgerða á svæðunum á norðurslóðum vegna sérstakra aðstæðna þar. Mikka Kärnä frá Finnland sagði að smitum hefði fækkað verulega í landinu og væri hugað að því að opna landamærin fyrir ferðamönnum. Þá væri verið að afgreiða aðgerðarpakka fyrir fyrirtæki og einstaklinga sem hefðu beðið fjárhagslegt tjón af heimsfaraldrinum.

Mattias Karlsson frá Svíþjóð greindi frá því að yfir 4.500 manns hefðu látist af völdum veirunnar í landinu. Hann sagði stærsta vandamálið vera að veiran hefði náð að dreifa sér á hjúkrunarheimilum landsins og erfitt hefði reynst að hægja á útbreiðslu hennar. Stjórnvöld hefðu gripið til ýmissa aðgerða til að draga úr áhrifum faraldursins á efnahagslífið en ástandið væri víða erfitt. Eirik Sivertsen frá Noregi sagði að stjórnvöld hefðu líkt og í hinum aðildarríkjunum gripið til fjölda aðgerða til aðstoðar við efnahagslífið en mikið hrun hefði orðið á olíumörkuðum heims og það kæmi illa niður á olíuframleiðslu Norðmanna. Að lokum sagði Guðjón S. Brjánnson, formaður Vestnorræna ráðsins, frá sameiginlegri ályktun ráðsins frá mars 2020 þar sem ríkisstjórnir vestnorrænu landanna eru hvattar til þess að vinna saman að því að sigrast á kórónuveirufaraldrinum.

Næsti liður á dagskrá var umræða um viðbrögð við sameiginlegum áskorunum á norðurslóðum í ljósi COVID-19. Lisa Murkowski nefndi erfiðar aðstæður slökkviliðsmanna á norðurslóðum vegna aukins fjölda eldsvoða af völdum loftslagsbreytinga. Aaja Chemnitz Larsen og Ari Trausti Guðmundsson tóku undir með Murkowski og Eirik Sivertsen bætti við að hrúnið í ferðþjónustu kæmi afar illa við norðurslóðir. Í framhaldinu lagði formaður til að hann skrifaði bréf til ríkisstjórna aðildarríkjanna þar sem óskað væri eftir upplýsingum um aukinn fjölda eldasvoða, viðbrögð aðildarríkjanna við þeim og hugsanlegt samstarf.

Því næst var rætt um fundi fram undan og greindi Lisa Murkowski frá því að Bandaríkin fyrirhuguðu að halda næsta SCPAR-fund í Washington í nóvember eða desember. Áformað var að halda fund SCPAR í Washington í júní en honum var frestað vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Þá sagði formaður nefndarinnar að næsta ráðstefna CPAR sem hefði átt að halda í september 2020 hefði verið frestað til mars 2021 og mundi því formennska Norðmanna í nefndinni lengjast í samræmi við frestun ráðstefnunnar, þ.e. til mars 2021. Enn fremur upplýsti framkvæmdastjóri nefndarinnar, Samu Paukkunen, að hann mundi hætta störfum hjá finnska þinginu og sem framkvæmdastjóri nefndarinnar. Hann greindi frá því að hann hefði ráðið sig í nýtt starf hjá *Finnish Institute of International Affairs* og þakkaði gott samstarf undanfarin ár. Fundargestir þökkðu Paukkunen fyrir vel unnin störf og óskuðu honum velfarnaðar á nýjum starfsvettvangi. Í framhaldinu lagði fulltrúi Danmerkur/Grænlands í nefndinni, Aaja Chemnitz Larsen, til að danska þingið tæki við stöðu framkvæmdastjóra þingmannanefndarinnar af Finnum. Hún mun fylgja málinu eftir hjá danska þinginu og upplýsa formann um afstöðu þingsins fyrir næsta fund nefndarinnar.

Að lokum var rætt um drög að yfirlýsingu CPAR-ráðstefnunnar 2021 og athugasemdir við þau. Nefndarmönnum verða send ný drög á haustmánuðum og þau rædd frekar á næsta fundi SCPAR í nóvember. Lisa Murkowsky áréttaði mikilvægi þess að efni yfirlýsingarinnar nyti stuðnings allra aðildarríkjanna og að baráttan gegn loftslagsbreytingum yrði áberandi. Ari Trausti lagði áherslu á skýrleika yfirlýsingarinnar og mikilvægi þess að hún yrði styttri en undanfarin ár. Þá lagði Larry Bagness til að boðið yrði upp á fjarþátttöku í fundum og ráðstefnum SCPAR í framtíðinni. Heimsfaraldurinn hefði opnað möguleika þjóðþinga og þingmanna á að taka þátt í fjarfundum í auknu mæli og það væri jákvæð þróun sem halda mætti á lofti eftir að faraldurinn hefði gengið yfir.

Fyrirhugað er að halda næsta fund þingamannanefndarinnar í Washington í nóvember 2020. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara þingmannanefndar um norðurslóðamál.